

Dr May Joanna,

*adiunkt w Katedrze Prawa i Postępowania Cywilnego
WPiA Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
radca prawny OIRP w Warszawie*

Dr Malczyk Małgorzata,

*adiunkt w Zakładzie Postępowania Cywilnego
WPiA Uniwersytetu Jagiellońskiego,
adwokat IA w Krakowie*

EUROPEJSKIE POSTĘPOWANIE W SPRAWIE DROBNYCH ROSZCZEŃ I JEGO MIEJSCE W SYSTEMIE POLSKICH POSTĘPOWAŃ ODRĘBNYCH

I. UWAGI WPROWADZAJĄCE

Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych, do których należy europejskie postępowanie nakazowe i europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego z dniem 12 grudnia 2008 r. jako alternatywa dla istniejących postępowań przewidzianych w prawie państw członkowskich. Podstawę stosowania tych postępowań stanowią: w przypadku europejskiego postępowania nakazowego – przepisy rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 grudnia 2006 r., ustanawiające postępowanie w sprawie europej-

skiego nakazu zapłaty, natomiast w odniesieniu do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 lipca 2007 r., ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.

Sąd rozpoznaje sprawę w europejskim postępowaniu nakazowym lub europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, jeżeli są spełnione warunki określone w odpowiednio w przepisach rozporządzenia 1896/2006 (art. 505¹⁵ § 1 KPC) lub rozporządzenia 861/2007 (art. 505²¹ § 1 KPC), a cechą wspólną tych postępowań jest transgraniczny charakter sprawy, będącej podstawą rozstrzygnięcia.

Polski ustawodawca zdecydował się na umiejscowienie skromnej regulacji tych postępowań wśród postępowań odrębnych¹. Dla przybliżenia tytułowego zagadnienia, rozważenia wymaga charakter europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i jego relacje z innymi postępowaniami odrębnymi.

II. POJĘCIE I RODZAJE POSTĘPOWAŃ ODRĘBNYCH ORAZ ICH MIEJSCE W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU CYWILNYM

Zasadnicze miejsce w sądowym postępowaniu cywilnym zajmuje postępowanie rozpoznawcze, którego celem jest rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 KPC. Postępowanie rozpoznawcze dzieli się na dwa tryby: proces cywilny i postępowanie nieprocesowe. Modelowy tryb procesu cywilnego obejmuje swoim zakresem postępowanie zwykłe (określane także jako postępowanie toczące się na zasadach ogólnych) oraz postępowania odrębne (art. 13 § 1 KPC)².

---

¹ Postępowania te mają charakter fakultatywny w stosunku do krajowych postępowań, por. Goździaszek Ł., Europejskie postępowanie w sprawach drobnych roszczeń, MoP 2009, nr 9, s. 471.

² Zob. Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 11 i n.; Miszewski M., Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza, Warszawa/Łódź 1946, s. 245.

Zgodnie z założeniami ustawodawcy postępowanie zwykle jest postępowaniem przewidzianym dla większości spraw cywilnych, jednak sukcesywne zwiększanie liczby postępowań odrębnych sprawiło, że proporcjonalnie wraz ze wzrostem spraw rozpoznawanych w postępowaniach odrębnych rosło też ich znaczenie³.

Ustawodawca wielokrotnie w kodeksie postępowania cywilnego używa pojęcia postępowania lub postępowanie odrębne, nie wprowadzając jednak definicji legalnej, przy czym w nauce prawa procesowego cywilnego można zaobserwować, że rozumienie tego pojęcia nie jest jednolite⁴. Postępowania odrębne są nazywane szczególnym trybem⁵, czy też postępowaniami procesowymi szczegól-

---

³ Broniewicz W. wskazuje, że proporcje spraw rozpoznawanych w postępowaniu zwykłym i postępowaniach odrębnych uległy odwróceniu, por. Broniewicz W. (aktualizacja Kunicki I.) [w:] Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2016, s. 352.

⁴ Szerzej na temat różnego rozumienia pojęcia «postępowanie odrębne» Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 694 i n. wraz z powołaną tam literaturą.

⁵ Zob. Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, t. I Warszawa 2012, s. 175, który uważa, że postępowania odrębne stanowią szczególny tryb procesu, właściwy w sprawach, które ustawodawca – ze względu na ich właściwość – wyodrębnił z ogółu spraw rozpoznawanych w procesie. Por. Miszewski W., Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza, Warszawa/Łódź 1946, s. 149. Ereciński T. słusznie zwraca uwagę na konieczność operowania pojęciem «tryb» tylko w odniesieniu do procesu cywilnego i postępowania nieprocesowego, por. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 1.

nymi⁶, procesami nadzwyczajnymi⁷, albo szczególnym rodzajem postępowania zwykłego⁸.

Postępowania odrębne unormowane są w kodeksie postępowania cywilnego w tytule VII księgi pierwszej (Proces), umiejscowionej w części pierwszej (Postępowanie rozpoznawcze). Tytuł VII, składający się z trzynastu działów, obejmuje przepisy od art. 425 do art. 505³⁹ KPC. Nie oznacza to jednak, że postępowań odrębnych jest trzynaście, choć trzeba przyznać, że systematyka kodeksu ma pewien wpływ na podział postępowań odrębnych.

W doktrynie różnie przedstawiana jest klasyfikacja tych postępowań, co ma niewątpliwy wpływ na ich liczbę, jednakże kodeks postępowania cywilnego wskazuje następujące postępowania odrębne:

- 1) postępowanie w sprawach małżeńskich (art. 425-452 KPC)
- 2) postępowanie ze stosunków między rodzicami a dziećmi (art. 453-458 KPC)
- 3) postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 459-476 i art. 477- 477⁷ KPC)
- 4) postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 459-476 i art. 477⁸– 477^{14a} KPC)
- 5) postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania (art. 478-479 KPC)
- 6) postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów oraz w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową (art. 479²⁸– 479³⁵ KPC)

---

⁶ Jodłowski J. (aktualizacja Lapierre J., a następnie Weitz K.) [w:] Postępowanie cywilne, Jodłowski J., Resich Z., Lapierre J., Misiuk-Jodłowska T., Weitz K., Warszawa 2007, s. 41, który wyróżnia postępowanie procesowe (sporne) ogólne i postępowania procesowe szczególne.

⁷ Dla odróżnienia od postępowania zwykłego, czyli procesu zwyczajnego, por. Siedlecki W. [w:] Jodłowski J., Siedlecki W., Postępowanie cywilne. Część ogólna, Warszawa 1958, s. 34.

⁸ Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 700.

- 7) postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki (art. 479⁴⁶ – 479⁵⁶ KPC)
- 8) postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty (art. 479⁵⁷ – 479⁶⁷ KPC)
- 9) postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego (art. 479⁶⁸ – 479⁷⁸ KPC)
- 10) postępowanie w sprawach z zakresu regulacji rynku wodno-kanalizacyjnego (art. 479⁷⁹ – 479⁸⁸ KPC)
- 11) postępowanie nakazowe (art. 484¹ – 497 KPC)
- 12) postępowanie upominawcze (art. 497¹ – 505 KPC)
- 13) postępowanie uproszczone (art. 505¹ – 505¹⁴ KPC)
- 14) europejskie postępowanie nakazowe (art. 505¹⁵ – 505²⁰ KPC)
- 15) europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (art. 505²¹ – 505^{27a} KPC)
- 16) elektroniczne postępowanie upominawcze (art. 505²⁸ – 505³⁸ KPC).

Już sama systematyka kodeksu pozwala na pogrupowanie postępowań odrębnych ze względu na pewne cechy wspólne, np. ustawodawca w jednym dziale uregulował postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, postępowanie nakazowe i upominawcze czy europejskie postępowania w sprawach transgranicznych. W zależności od przyjętej konwencji można uznać, że mamy do czynienia z trzema postępowaniami odrębnymi⁹, kierując się systematyką kodeksu postępowania cywilnego, bądź też że każde z tych postępowań stanowi osobne postępowanie odrębne¹⁰. W doktrynie prezentowane są także stanowiska pośrednie,

---

⁹ Bodio J., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, red. Jakubecki A., Kraków 2005, s. 52.

¹⁰ Tak Gudowski J., [w:] Erciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. I, Warszawa 2012, s. 175. Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 694 i n.

uznające postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jako jedno postępowanie, a postępowanie nakazowe i upominawcze jako dwa oddzielne postępowania¹¹.

Odmienne z punktu widzenia systematyki polskiej ustawy procesowej wygląda unormowanie tak zwanych postępowań regulacyjnych, tj. postępowania w sprawach z zakresu regulacji energetyki, postępowania w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty, postępowania w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego oraz postępowania w sprawach z zakresu regulacji rynku wodno-kanalizacyjnego. Każde z nich jest bowiem uregulowane w osobnym dziale, choć ich istota i charakter prawny pozwoliłyby na znalezienie wielu cech wspólnych¹².

Z kolei w dziale poświęconym postępowaniu w sprawach małżeńskich, ustawodawca wyodrębnia osobne rozdziały, by uwypuklić różnice zachodzące między postępowaniem w sprawach o rozwód i separację (art. 425-435 i art. 436-446 KPC) a innymi sprawami małżeńskimi (art. 425-435 i art. 447-452 KPC)¹³. W tym zakresie w literaturze przedmiotu również zdania są podzielone czy jest to jedno, czy też dwa postępowania odrębne. W klasyfikacji postępowań odrębnych dominuje ujęcie postępowania w sprawach małżeńskich jako jednego postępowania odrębnego¹⁴.

Pojęcie postępowanie odrębne należy rozumieć jako odmienny od postępowania zwykłego rodzaj postępowania, umiejscowiony w księdze pierwszej części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego, co potwier-

---

¹¹ Tak Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, s. 16.

¹² W literaturze przedmiotu tzw. postępowania regulacyjne były zaliczane do postępowania w sprawach gospodarczych, zanim uchylono przepisy o normujące to postępowanie, por. Osowska-Grzelak M., *Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I*, MoP 2008, nr 13, s. 695 i n.

¹³ Por. Broniewicz W. (aktualizacja Kunicki I.) [w:] Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016, s. 352 i n.

¹⁴ Tak Manowska M., *Postępowania odrębne w procesie cywilnym*, Warszawa 2010, s. 16; Bodio J. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz*, red. Jakubecki A., Kraków 2005, s. 52; Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze*, t. I, Warszawa 2012, s. 175.

dza, że postępowania odrębne występują w ramach procesowego trybu rozpoznawania spraw¹⁵. Postępowania odrębne są to albo postępowania przyspieszone i uproszczone albo odmiennie unormowane ze względu na szczególne właściwości spraw będące ich przedmiotem¹⁶. Każdorazowo już na wstępnym etapie postępowania przewodniczący bada, w jakim trybie sprawa powinna być rozpoznana oraz, jeśli jej rozpoznanie powinno nastąpić w trybie procesu cywilnego, czy podlega ona rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu odrębnym (art. 201 § 1 KPC). Specyfika tych postępowań, będąca podstawą ich wyodrębnienia sprawia, że sąd rozpoznając sprawę kwalifikującą się do konkretnego postępowania odrębnego, w pierwszej kolejności stosuje przepisy danego postępowania, a dopiero w braku odmiennej regulacji zastosowanie znajdują, o ile oczywiście nie pozostają w sprzeczności, przepisy ogólne normujące postępowanie zwykłe¹⁷.

III. KRYTERIA WYRÓŻNIENIA POSTĘPOWAŃ ODREBNYCH

W literaturze przedmiotu wskazuje się dwa zasadnicze kryteria decydujące o przynależności do danego postępowania odrębnego, a mianowicie potrzebę przyspieszenia i uproszczenia postępowania albo konieczność odmiennego unormowania spraw ze względu na szczególne właściwości, będące ich przedmiotem¹⁸.

---

¹⁵ Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 11; por. też Postępowanie nakazowe i upominawcze, Warszawa 2001, s. 9 i n.

¹⁶ Siedlecki W., Postępowanie cywilne. Zarys wykładu, Warszawa 1977, s. 16.

¹⁷ Zob. Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, t. I Warszawa 2012, s. 176.

¹⁸ Por. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 1. Ereciński T. wskazuje także na jedno zasadnicze kryterium, a mianowicie szeroko rozumiany charakter sprawy, a więc zarówno jako «przed-

Pierwsze z wymienionych kryteriów, a więc potrzeba przyspieszenia i uproszczenia postępowania, przyświecała ustawodawcy w tworzeniu postępowania nakazowego, upominawczego, uproszczonego czy elektronicznego postępowania upominawczego, choć założenie to jest również w pewnym zakresie widoczne w unormowaniach postępowania o ochronę naruszonego posiadania¹⁹.

Pierwotnie w postępowaniu nakazowym i upominawczym, później także w elektronicznym postępowaniu upominawczym²⁰ miały być rozpoznawane sprawy stosunkowo proste. Nakaz zapłaty był wydawany na posiedzeniu niejawnym na podstawie okoliczności faktycznych powołanych przez powoda w pozwie (tak w elektronicznym postępowaniu upominawczym, a także z reguły w postępowaniu upominawczym) oraz załączonych do niego dokumentach (tak w postępowaniu nakazowym).

Postępowanie uproszczone, choć przewiduje rozpoznanie sprawy na rozprawie, w przepisach normujących to postępowanie zawiera – na co już wskazuje sama nazwa – szereg uproszczeń, które mają zasadniczy wpływ na jego szybszy przebieg. Dotyczą one m.in. obowiązku wniesienia pozwu na urzędowym formularzu (art. 505² KPC), zakazu kumulacji i rozdrabniania roszczeń (art. 505³ KPC), zakazu podmiotowej i przedmiotowej zmiany powództwa (art. 505⁴ § 1 KPC), możliwości zrzeczenia

---

miotowy» (wynikający z określonego prawa lub stosunku materialnoprawnego) lub «prosty» bądź «drobny», por. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 10.

¹⁹ Ma to miejsce ze względu na wąski zakres rozpoznania w tym postępowaniu, ograniczający się do faktu ostatniego posiadania i jego naruszenia, w oderwaniu od prawa własności, por. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda, w: Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 8.

²⁰ Elektroniczne postępowanie upominawcze zostało wprowadzone ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156) z mocą obowiązującą od 1.01.2010 r.

się prawa do doręczenia uzasadnienia, jak również prawa do wniesienia apelacji (art. 505⁸ § 2 i 3 KPC).

Europejskie postępowania transgraniczne, w uwzględnieniu niektórych, charakterystycznych dla tych postępowań rozwiązań, także pozwalają na zaliczenie ich do grupy postępowań przyspieszonych i uproszczonych, o czym świadczy choćby zastosowanie urzędowych formularzy czy merytoryczne rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Warto także zauważyć, że niektóre z postępowań, należących do tzw. postępowań przyspieszonych, charakteryzuje fakultatywny charakter. Najbardziej wyraziste unormowanie w tym zakresie zawiera art. 484¹ § 2 KPC, zgodnie z którym sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nakazowym na pisemny wniosek powoda zgłoszony w pozwie. Z kolei w postępowaniach transgranicznych ten fakultatywny charakter objawia się wolą powoda wyrażoną poprzez złożenie pozwu za pomocą specjalnego formularza, natomiast w elektronicznym postępowaniu upominawczym poprzez wniesienie pozwu za pomocą systemu teleinformatycznego.

Do klasyfikacji tej nie przystaje postępowanie upominawcze, ponieważ o zakwalifikowaniu sprawy do postępowania upominawczego decyduje przewodniczący (art. 201 § 1 KPC.). Podobnie wygląda to w odniesieniu do pozostałych postępowań odrębnych, w których kwalifikacja sprawy do określonego postępowania jest obligatoryjna.

W pierwszej kolejności w tej grupie należy wymienić postępowanie uproszczone, które choć jest postępowaniem przyspieszonym, ma charakter obligatoryjny. Ciekawym rozwiązaniem w tym postępowaniu jest unormowanie przewidujące możliwość rozpoznania sprawy mieszczącej się w zakresie przedmiotowym postępowania uproszczonego (art. 505¹ KPC) z pominięciem przepisów tego postępowania, jeżeli sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych (art. 505⁷ KPC). Jest to wyjątkowe unormowanie pozwalające na przejście z postępowania odrębnego o charakterze obligatoryjnym do postępowania zwykłego. Co do zasady bowiem, rozpoznanie spraw kwalifikujących się do postępowania odrębnego ma charakter wyłączny,

co oznacza, że sprawy te nie mogą być rozpoznawane w postępowaniu zwykłym (wyłączność bezwzględna). Reguła ta doznaje wyjątku, właśnie we wspomnianym postępowaniu uproszczonym (art. 5057 KPC) oraz w postępowaniu upominawczym i elektronicznym postępowaniu upominawczym. W dwóch ostatnich postępowaniach skuteczne wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty może prowadzić do przekazania sprawy do postępowania zwykłego, chyba że sprawa kwalifikuje się do postępowania uproszczonego (art. 5051 KPC), co świadczy o możliwości nakładania się (krzyżowania) postępowań odrębnych²¹.

Pozostałe postępowania odrębne mają obligatoryjny charakter ze względu na specyfikę spraw w nich rozpoznawanych. Zachodzi w tym wypadku wyłączność bezwzględna, a więc sprawy te mogą być rozpoznane jedynie w konkretnym postępowaniu odrębnym, do którego dana sprawa się kwalifikuje. Większość z tych postępowań pokrywa się ze wzmiankowanym drugim kryterium wyróżnienia dotyczącym odmiennego unormowania spraw (uprzywilejowanych) ze względu na ich szczególne właściwości (uprzywilejowanie przedmiotowe lub podmiotowe)²². Sprawy te są oparte na kryterium materialnoprawnego charakteru i szczególnego interesu

---

²¹ Nakładanie czy inaczej krzyżowanie się postępowań odrębnych zachodzić może w wypadku dochodzenia roszczeń pieniężnych, a więc mimo tego, że sprawa kwalifikuje się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym czy w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy, to może być skierowana przez przewodniczącego na posiedzenie niejawne w celu wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 201 § 1 zd. 2 KPC), powód może też (gdy spełnione są przesłanki z art. 485 KPC) złożyć wniosek o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym lub też wytoczyć powództwo w elektronicznym postępowaniu upominawczym, por. Lapierre J. (aktualizacja Weitz K.) [w:] *Postępowanie cywilne* Jodłowski J., Resich Z, Lapierre J., Misiuk-Jodłowska M., Weitz K., Warszawa 2007, s. 372.

²² Por. Zieliński A., *Uprzywilejowanie niektórych rodzajów roszczeń w postępowaniu cywilnym* [w:] *Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha*, Warszawa 1985, s. 310 oraz 312 i n.; Ereciński T., *Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda* [w:] *Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r.*, Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 8 i n.

publicznego przy ich rozpoznawaniu²³. Wprowadzenie postępowania w sprawach małżeńskich, czy też postępowania w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi wynikało więc z charakteru prawa lub stosunku prawnego podlegającego ochronie. Kryterium to przyświecało także ustawodawcy w tworzeniu kolejnych postępowań odrębnych takich jak postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych czy w specyficznych, w uwzględnieniu ich przedmiotu, tzw. postępowaniach regulacyjnych. Warte odnotowania jest także, że niektóre z tych postępowań dotyczą spraw cywilnych w znaczeniu materialnym (jak postępowania w sprawach małżeńskich czy też postępowania w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi, postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy), a niektóre obejmują sprawy cywilne w znaczeniu formalnym (postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i tzw. postępowania regulacyjne).

Jak trafnie odnotował T. Ereciński, postępowania odrębne są niejednorodne ze względu na to, że niektóre z nich stanowią jedynie wstępną fazę postępowania procesowego, inne natomiast odrębny sposób toczenia się postępowania, analogiczny do procesu ogólnego²⁴.

IV. EUROPEJSKIE POSTĘPOWANIE W SPRAWIE ROSZCZEŃ DROBNYCH JAKO POSTĘPOWANIE ODRĘBNE – ZAGADNIENIA OGÓLNE

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń wprowadzone zostało do polskiego kodeksu postępowania cywilnego

---

²³ Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga- Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 9.

²⁴ Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga- Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 11.

moćą zmiany, która weszła w życie dnia 12 grudnia 2008r.²⁵. Przepisy normujące to postępowanie (art. 505²¹–505²⁷ KPC) stanowią krajowe uzupełnienie regulacji zawartej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 861/2007 z dnia 11 lipca 2007r. ustanawiającym europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń²⁶, które następnie zostało zmienione Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2421²⁷ z dnia 16 grudnia 2015 r. Regulacje zawarte w rozporządzeniu nr 861/2007 stanowią podstawę prawną dla polskiego sądu do działania w postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, przy czym zgodnie z treścią przepisu art. 19 tego rozporządzenia, europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń podlega przepisom proceduralnym państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest to postępowanie. W konsekwencji przepisy polskiego kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń normują wyłącznie takie kwestie, które pozostają poza zakresem uregulowanym w rozporządzeniu nr 861/2007, a także nie modyfikują ani też nie powielają przepisów unijnych. Stanowią one regulację uzupełniającą w stosunku do rozporządzenia nr 861/2007 na gruncie prawa krajowego²⁸. W toku europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przed sądem polskim mamy zatem do czynienia z równoległym zastosowaniem przepisów rozporządzenia nr 861/2007 oraz przepisów kodeksu postępowania cywilnego, które uzupełniają regulację wskazanego wyżej rozporządzenia.

---

²⁵ Ustawa o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 5 grudnia 2008 r., Dz. U. nr 234, poz. 1571.

²⁶ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 199 z 31 lipca 2007, s.1, dalej zwane rozporządzeniem nr 861/2007.

²⁷ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 341 z 24 grudnia 2015, s. 1., dalej zwane rozporządzeniem nr 2015/2421. Rozporządzenie to zmieniło również rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty.

²⁸ Harast-Sidorowska A., komentarz do art. 50521 KPC [w:] Kodeks postępowania cywilnego, Tom I, Komentarz do art. 1-729, 2. Wydanie 2., red. Góra-Błaszczkowska A., Warszawa 2016, s. 1528-1529.

Zgodnie z punktem 8. zdanie 1 motywów rozporządzenia nr 861/2007, celem tego postępowania jest uproszczenie oraz przyspieszenie przebiegu postępowań spornych dotyczących drobnych roszczeń w sprawach transgranicznych, a także zmniejszenie kosztów, poprzez udostępnienie fakultatywnego narzędzia uzupełniającego istniejące możliwości przewidziane w prawie poszczególnych państw członkowskich, które to prawo pozostanie nienaruszone.

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest fakultatywnym postępowaniem odrębnym, mającym charakter autonomiczny względem pozostałych, polskich postępowań odrębnych, jako że zgodnie z art. 505²¹ § 2 KPC, w sprawie rozpoznawanej według przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, nie stosuje się przepisów kodeksu postępowania cywilnego o innych postępowaniach odrębnych.

Rozporządzenie nr 861/2007 ma zastosowanie w sprawach transgranicznych o charakterze cywilnym i handlowym bez względu na rodzaj sądu lub trybunału, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem wszystkich odsetek, wydatków i kosztów, nie przekracza 5 000 EUR w momencie wpłynięcia formularza pozwu do właściwego sądu lub trybunału. Rozporządzenie to nie ma zastosowania w szczególności do spraw podatkowych, celnych lub administracyjnych ani dotyczących odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej („*acta iure imperii*”), stanu cywilnego oraz zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych osób fizycznych, stosunków majątkowych wynikających z małżeństwa lub związku uznawanego na mocy przepisów mających zastosowanie do takiego związku za mający skutki porównywalne do skutków małżeństwa, obowiązków alimentacyjnych wynikających ze stosunku rodzinnego, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa, testamentów i dziedziczenia, w tym obowiązków alimentacyjnych powstających w związku ze śmiercią, upadłości, układów i innych podobnych postępowań, ubezpieczeń społecznych, sądownictwa polubownego, prawa pracy, najmu lub dzierżawy nieruchomości,

z wyłączeniem powództw dotyczących roszczeń pieniężnych, lub naruszenia prywatności i dóbr osobistych, w tym zniesławienia (art.2).

Na potrzeby tego rozporządzenia, przez sprawę transgraniczną rozumie się sprawę, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę, a momentem właściwym dla rozstrzygnięcia, czy dana sprawa jest sprawą transgraniczną, jest dzień wpłynięcia formularza pozwu do właściwego sądu lub trybunału (art.3 ust.1 i 3).

Kwestię relacji europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń do pozostałych postępowań odrębnych reguluje polskie prawo procesowe.

IV. RELACJA MIĘDZY EUROPEJSKIM POSTĘPOWANIEM W SPRAWIE ROSZCZEŃ DROBNYCH A INNYMI POSTĘPOWANIAM ODREBNYMI

1. Postępowanie nakazowe

Dla ustalenia rodzaju spraw, które teoretycznie mogą być rozpoznane w obu wskazanych postępowaniach odrębnych, należy sięgnąć do art. 485 KPC oraz art. 2 i 3 rozporządzenia nr 861/2007 w zw. z art. 505²¹ § 1 KPC. Są to sprawy cywilne i handlowe o charakterze transgranicznym, jeżeli okoliczności uzasadniające żądanie są uzasadnione dokumentami wskazanymi w art. 485 KPC²⁹, a wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem odsetek, wydatków i nakładów, nie przekracza równowartości 5000 euro w momencie

---

²⁹ Art. 485 KPC § 1. Sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego albo świadczenia innych rzeczy zamiennych, a okoliczności uzasadniające dochodzone żądanie są udowodnione dołączonym do pozwu:

- 1) dokumentem urzędowym;
- 2) zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem;
- 3) wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu;

wplywu pozwu do sądu, a ponadto sprawy te nie są wymienione w art. 2 ust. 1 zd.2 i ust. 2 powołanego rozporządzenia.

Relację pomiędzy tymi postępowaniami odrębnymi należy badać w odniesieniu do ich fakultatywnego charakteru, co oznacza że to powód decyduje o tym, w którym z tych postępowań będzie dochodził swojego roszczenia (powodowi przysługuje wybór: albo postępowanie nakazowe albo europejskie postępowanie w sprawie roszczeń drobnych). Dokonanie przez powoda wyboru jednego z powyższych postępowań odrębnych skutkuje tym, że w toku wszczętego postępowania nie jest dopuszczalne stosowanie ani równocześnie, ani następczo, ani też uzupełniająco przepisów normujących drugie z nich. Kwestię tą reguluje art. 505²¹ § 2 KPC, zgodnie z którym w sprawie rozpoznawanej według przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych³⁰.

4) zaakceptowanym przez dłużnika żądaniem zapłaty, zwróconym przez bank i niezapłaconym z powodu braku środków na rachunku bankowym.

§ 2. Sąd wydaję również nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksła, czeku, warrantu lub rewersu należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości. W razie przejścia na powoda praw z weksła, z czeku, z warrantu lub z rewersu, do wydania nakazu niezbędne jest przedstawienie dokumentów do uzasadnienia roszczenia, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z weksła, z czeku, z warrantu lub z rewersu.

§ 2a. Sąd wydaje nakaz zapłaty na podstawie dołączonej do pozwu umowy, dowodu spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego, dowodu doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, jeżeli powód dochodzi należności zapłaty świadczenia pieniężnego, odsetek w transakcjach handlowych określonych w ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 684 oraz z 2018 r. poz. 650) lub kwoty, o której mowa w art. 10 ust. 1 tej ustawy, oraz na podstawie dokumentów potwierdzających poniesienie kosztów odzyskiwania należności, jeżeli powód dochodzi również zwrotu kosztów, o których mowa w art. 10 ust. 2 tej ustawy.

§ 3. Sąd może wydać nakaz zapłaty, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty.

§ 4. Jeżeli nie dołączono oryginału weksła, czeku, warrantu lub rewersu albo dokumentów określonych w § 3, przewodniczący wzywa powoda do ich złożenia pod rygorem zwrotu pozwu na podstawie art. 130.

³⁰ Por. szerzej na ten temat Cieślak S., System postępowań przyspieszonych w procesie cywilnym po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzanych w

Zakaz łączenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń z postępowaniem nakazowym obowiązuje w toku postępowania przed sądami obu instancji, co statuuje art. 505²⁷ § 2 KPC, zgodnie z którym uchylając zaskarżony wyrok sąd drugiej instancji przekazuje sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniach odrębnych.

2. Postępowanie upominawcze

Niewątpliwie istnieją sprawy, które hipotetycznie mogą być rozpoznane tak w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, jak i w postępowaniu upominawczym. Są to sprawy cywilne i handlowe o charakterze transgranicznym, w których dochodzone są wyłącznie roszczenia pieniężne (art. 498 § 1 KPC³¹), pod warunkiem że wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem odsetek, wydatków i nakładów, nie przekracza równowartości 5000 euro w momencie wpływu formularza pozwu do sądu, a nadto sprawy te nie są wymienione w art. 2 ust. 1 zd. 2 i ust. 2 rozporządzenia nr 861/2007.

Jeśli powód wybierze dla dochodzenia swego roszczenia fakultatywne europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, to zgodnie z art. 505²¹ § 2 KPC skierowanie postępowania na drogę postępowania upominawczego, będącego postępowaniem odrębnym obligatoryjnym, zostało przez ustawodawcę polskiego wyłączone. W konsekwencji, również uzupełniające stosowanie przepisów o postępowaniu upominawczym jest niedopuszczalne.

W przypadku, gdy dochodzenie roszczenia następuje w obligatoryjnym postępowaniu upominawczym, to w razie stwierdzenia braku

---

życie w latach 2008-2010 [w:] Aurea praxis, aurea theoria: księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, red. Gudowski J., Weitz K., T. 1, Warszawa 2011, s. 87-107.

³¹ Nakaz zapłaty wydaje się, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego, a w innych sprawach, jeżeli przepis szczególnie tak stanowi.

podstaw do wydania nakazu zapłaty (art. 498 §2 KPC³²), po skutecznym wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty (art. 505 KPC³³), lub po uchyleniu nakazu zapłaty z urzędu (art. 502¹ KPC³⁴), nie jest możliwe dalsze prowadzenie procesu przy zastosowaniu przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Możliwość taką wyklucza fakultatywny charakter tego postępowania oraz bezwzględny wymóg wniesienia pozwu na odpowiednim formularzu urzędowym. W konsekwencji nie jest możliwe również następcze rozpoznanie sprawy w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.

3. Elektroniczne postępowanie upominawcze

Dla określenia spraw, które abstrakcyjnie mogą być rozpoznane tak w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, jak i w elektronicznym postępowaniem upominawczym sięgnąć należy do art. 2 i 3 rozporządzenia nr 861/2007 oraz art. 505²⁸ w zw. z art. 498 § 1 KPC. Są to sprawy cywilne i handlowe o charakterze transgranicznym, w których dochodzone są wyłącznie roszczenia pieniężne, pod warun-

³² W razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty przewodniczący wyznacza rozprawę, chyba że sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym.

³³ W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc, a przewodniczący wyznacza rozprawę i zarządza doręczenie powodowi sprzeciwu razem z wezwaniem na rozprawę. Nakaz zapłaty traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem. Sprzeciw jednego tylko ze współpозwanych o to samo roszczenie oraz co do jednego lub niektórych uwzględnionych roszczeń powoduje utratę mocy nakazu jedynie co do nich. Na wniosek pozwanego sąd albo referendarz sądowy na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie, w którym stwierdza utratę mocy nakazu zapłaty w całości lub w części.

³⁴ Jeżeli doręczenie nakazu zapłaty nie może nastąpić z przyczyn wskazanych w art. 499 pkt 4 KPC, sąd z urzędu uchyła nakaz zapłaty, a przewodniczący podejmuje odpowiednie czynności. Jeżeli po wydaniu nakazu zapłaty okaże się, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie zgodnie z przepisami kodeksu, sąd z urzędu uchyła nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie postanowienie. Przyczyna niemożności doręczenia nakazu zapłaty wskazana w art. 499 pkt 4 KPC, to brak wiedzy o miejscu pobytu pozwanego albo gdyby doręczenie mu nakazu nie mogło nastąpić w kraju.

kiem że wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem odsetek, wydatków i nakładów, nie przekracza równowartości 5000 euro w momencie wpływu pozwu do sądu, a ponadto sprawy te nie są wymienione w art. 2 ust. 1 zd. 2 i ust. 2 rozporządzenia nr 861/2007.

Dla wykazania relacji zachodzącej pomiędzy wskazanymi postępowaniami odrębnymi, fundamentalne znaczenie ma to, że zarówno europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, jak i elektroniczne postępowanie upominawcze, mają charakter fakultatywny. Na gruncie polskiego kodeksu postępowania cywilnego, jeśli powód dokona wyboru europejskiego postępowania w sprawie roszczeń drobnych, to postępowanie to będzie miało charakter wyłącznie właściwy (por. art. 505²¹ § 2³⁵, art. 505²⁷ § 2³⁶ oraz art. 505²⁹⁽³⁷⁾ KPC).

Polski ustawodawca nie unormował wprost sytuacji, w której powód dokona wyboru drogi elektronicznego postępowania upominawczego, natomiast w jego toku stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty (art. 505³³ § 1 KPC³⁸), albo sąd z urzędu uchyli nakaz zapłaty (art. 505³⁴ § 1 KPC³⁹), lub dojdzie do skutecznego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty (art. 505³⁶ KPC⁴⁰). Wydaje się jednak, że w powyż-

---

³⁵ Zgodnie z art. 50521 § 2 KPC w sprawie rozpoznawanej według przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych.

³⁶ Uchylając zaskarżony wyrok wydany w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, sąd drugiej instancji przekazuje sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniach odrębnych.

³⁷ W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie stosuje się przepisów o postępowaniach odrębnych innych niż postępowanie upominawcze oraz przepisu art. 139 KPC.

³⁸ W przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty sąd przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej.

³⁹ W przypadku gdy, nie jest znane miejsce pobytu pozwanego albo gdyby doręczenie mu nakazu nie mogło nastąpić w kraju, sąd z urzędu uchyli nakaz zapłaty i przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej, chyba że powód w wyznaczonym terminie usunie przeszkodę w doręczeniu nakazu zapłaty.

⁴⁰ W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc w całości, a sąd przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej.

szych sytuacjach nie jest dopuszczalne następcze zastosowanie drogi europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń już choćby z tego względu, że sprzeciwia się temu fakultatywny charakter tego postępowania oraz bezwzględny wymóg wniesienia pozwu na odpowiednim formularzu urzędowym.

4. Postępowanie uproszczone

Sprawy cywilne, które potencjalnie mogą być rozpoznane w obu wskazanych postępowaniach, wskazuje art. 505¹ KPC⁴¹ oraz art. 2 i 3 rozporządzenia nr 861/2007. Są to sprawy cywilne i handlowe o roszczenia wynikające z umów o charakterze transgranicznym, jeżeli wartość przedmiotu sporu lub umowy, z wyłączeniem odsetek, wydatków i nakładów, nie przekracza równowartości 5000 euro oraz 20 000 zł (lub 75 000 zł co do roszczeń z art. 505¹ pkt 2 KPC⁴²) w momencie wniesienia pozwu do sądu, a ponadto sprawy te nie są wymienione w art. 2 ust. 1 zd. 2 i ust. 2 rozporządzenia nr 861/2007.

W razie dokonania przez powoda wyboru fakultatywnego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, staje się ono wyłącznie właściwe do rozpoznania danej sprawy, a to zgodnie z art. 505²¹ § 2 KPC po myśli którego, w sprawie rozpoznawanej we-

⁴¹ Przepisy o postępowaniu uproszczonym stosuje się w następujących sprawach należących do właściwości sądów rejonowych: 1) o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub z niezgodności rzeczy sprzedanej konsumentowi z umową, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty 2) o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu.

⁴² Sprawy o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami, o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym, należą do właściwości rzeczowej sądu okręgowego jako sądu pierwszej instancji (art. 17 pkt 4 KPC).

dług przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych. Powyższemu nie sprzeciwia się uregulowanie zawarte w art. 505²⁷ § 1 KPC, zgodnie z którym w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń w postępowaniu przed sądem drugiej instancji stosuje się kilka, wskazanych przez ustawodawcę przepisów dotyczących postępowania uproszczonego, tj. art. 505⁹-505¹¹, art. 505¹² § 1 i 3 oraz art. 505¹³ KPC. Mając na uwadze przyspieszony uproszczony charakter europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, ustawodawca uznał za racjonalne uproszczenie także postępowania apelacyjnego, przy czym postępowanie to zostało skonstruowane analogicznie do postępowania apelacyjnego w postępowaniu uproszczonym, wskutek czego wystarczającym stało się odesłanie do stosowania, enumeratywnie wskazanych przez ustawodawcę, przepisów normujących postępowanie uproszczone.

Jak zaznaczono, w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, na etapie postępowania apelacyjnego, stosuje się następujące przepisy postępowania uproszczonego:

art. 505⁹ KPC – określenie rodzajów zarzutów, na których można oprzeć apelację oraz wyłączenie przytaczania dalszych zarzutów po upływie terminu do wniesienia apelacji;

art. 505¹⁰ KPC – jednoosobowy skład sądu rozpoznającego apelację, możliwość rozpoznania apelacji na posiedzeniu niejawnym, jeżeli w apelacji lub odpowiedzi na apelację nie zażądano przeprowadzenia rozprawy;

art. 505¹¹ KPC – ograniczenie postępowania dowodowego do dowodu z dokumentu z wyjątkiem wypadku, w którym apelację oparto na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środkach dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji;

art. 505¹² § 1 KPC – uchylenie zaskarżonego wyroku w razie stwierdzenia naruszenia prawa materialnego, jeżeli zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku;

art. 505¹² § 3 KPC – oddalenie apelacji, gdy mimo naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania albo błędnego uzasadnienia zaskarżony wyrok odpowiada prawu;

art. 505¹³ KPC – ograniczenie uzasadnienia wyroku do wyjaśnienia podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa w sytuacji, w której sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego.

Po ewentualnym uchyleniu wyroku przez sąd drugiej instancji, w miejsce wyłączności europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wstępuje wyłączność postępowania zwykłego w ramach trybu procesowego, a to zgodnie z dyspozycją art. 505²⁷ §2 KPC⁴³. Dalsze postępowanie toczyć się zatem będzie z pominięciem przepisów o wszystkich postępowaniach odrębnych, w tym także przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Należy zaznaczyć, że wyłączenie w takiej sytuacji dopuszczalności zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń uzasadnia to, że skoro w tym właśnie postępowaniu zostało wydane orzeczenie, które skutecznie wzruszono w postępowaniu przez sądem drugiej instancji, to sprawa nie powinna być ponownie rozpoznawana w sposób przewidziany w rozporządzeniu nr 861/2007.

5. Europejskie postępowanie nakazowe

Sprawy teoretycznie wspólne dla obu wymienionych postępowań należy ustalać na podstawie art. 505¹⁵ § 1 KPC w zw. z art. 2, 3 i 4 Rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r.⁴⁴ (zmienionego

---

⁴³ Uchylając zaskarżony wyrok, sąd drugiej instancji przekazuje sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniach odrębnych.

⁴⁴ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 399 z 30 grudnia 2006, s.1, zwane dalej rozporządzeniem nr 1896/2006. Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia, ma ono zastosowanie do transgranicznych spraw cywilnych i handlowych, bez względu na rodzaj sądu lub trybunału. Nie ma ono zastosowania w szczególności do spraw skarbowych, celnych lub administracyjnych, ani dotyczących odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej (*acta iure imperii*), praw ma-

wskazany już uprzednio rozporządzeniem nr 2015/2421), którym ustanowiono postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty oraz art. 505²¹ §1 KPC w zw. z art. 2 i 3 rozporządzenia nr 861/2007. Chodzi zatem o transgraniczne sprawy cywilne i handlowe, dotyczące roszczeń pieniężnych, które są wymagalne w chwili wniesienia pozwu, pod warunkiem że wartość przedmiotu sporu, z wyłączeniem odsetek, wydatków i nakładów, nie przekracza równowartości 5000 euro w momencie wniesienia pozwu do sądu, a ponadto nie mamy do czynienia z wyłączeniami zawartymi w powołanych przepisach.

Stosunek między tymi postępowaniami został określony przez polskiego ustawodawcę bardzo precyzyjnie. W razie dokonania przez powoda wyboru europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, wyłączność tego postępowania wynika wprost z art. 505²¹ § 2 oraz art. 505²⁷ § 2 KPC. Natomiast, jeśli powód wybrał europejskie postępowanie nakazowe, to wówczas postępowanie to jest wyłącznie właściwe, jako że zgodnie z art. 505¹⁵ § 2 KPC w sprawie rozpoznawanej według przepisów o europejskim postępowaniu nakazowym nie stosuje się przepisów o innych postępowaniach odrębnych.

Wskazać jednak należy na dwie, szczególne sytuacje, a co z a tym idzie wyjątkowe ich unormowanie.

---

jątkowych wynikających ze stosunków małżeńskich, testamentów i dziedziczenia, upadłości, postępowania związanego z likwidacją niewypłacalnych spółek lub innych osób prawnych, postępowań pojednawczych, układow oraz innych analogicznych postępowań, zabezpieczenia społecznego, roszczeń wynikających z zobowiązań pozaumownych, chyba że: są one przedmiotem umowy między stronami lub nastąpiło uznanie długu, lub dotyczą długów oznaczonych wynikających ze współwłasności mienia. Art. 3 rozporządzenia nr 1896/2005 stanowi, że przez sprawę transgraniczną należy rozumieć sprawę, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu rozpoznającego sprawę, a transgraniczny charakter sprawy należy oceniać według stanu z daty wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Zgodnie z art. 4 powołanego rozporządzenia, postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty ustanawia się w celu dochodzenia roszczeń pieniężnych o oznaczonej wysokości, które są wymagalne w chwili wniesienia pozwu o wydanie europejskiego nakazu zapłaty.

Otóż, w razie wyrażenia przez powoda zgody na wydanie europejskiego nakazu zapłaty jedynie co do części roszczenia (art. 505¹⁸ § 1 KPC), sprawę co do pozostałej części roszczenia sąd rozpoznaje we właściwym trybie, a w wypadkach wskazanych w ustawie, według przepisów o postępowaniach odrębnych z tym, że wyłączono możliwość rozpoznania części roszczenia, co do której nie mógł być wydany europejski nakaz zapłaty, w postępowaniu nakazowym i upominawczym. Niewątpliwie użycie przez polskiego ustawodawcę terminu „tryb” może sugerować, że w takim przypadku dopuszczalne jest skierowanie sprawy przez sąd również do trybu postępowania nieprocesowego. Jeśli jednak mieć na uwadze, że rozporządzenie nr 1896/2006 nie ma zastosowania do spraw skarbowych, celnych lub administracyjnych, ani dotyczących odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej (*acta iure imperii*), praw majątkowych wynikających ze stosunków małżeńskich, testamentów i dziedziczenia, upadłości, postępowania związanego z likwidacją niewypłacalnych spółek lub innych osób prawnych, postępowań pojedynczych, układow oraz innych analogicznych postępowań, zabezpieczenia społecznego, roszczeń wynikających z zobowiązań pozaumownych, chyba że: są one przedmiotem umowy między stronami lub nastąpiło uznanie długu, lub dotyczą długów oznaczonych wynikających ze współwłasności mienia (art. 2 ust. 2 i 3), to trzeba uznać że taka sytuacja procesowa nie może w praktyce wystąpić⁴⁵. Jeśli chodzi o ewentualne rozpoznanie sprawy przy zastosowaniu przepisów o obligatoryjnym postępowaniu uproszczonym, to stanowczą przeszkodą dla takiego rozwiązania wydaje się być wymóg wniesienia pozwu w postępowaniu uproszczonym na właściwym formularzu urzędowym. Z kolei źródłem wyłączenia dopuszczalności zastosowania postępowania nakazowego i upominawczego jest to, że skoro europejskie postępowanie nakazowe

⁴⁵ Wydaje się, że w aktualnym stanie prawnym termin „tryb” użyty w art. 50519 § 1 KPC powinien zostać zastąpiony co najmniej terminem „postępowanie cywilne”, por. art. 17 rozporządzenia nr 1896/2006.

jest alternatywą dla postępowania nakazowego i upominawczego według prawa krajowego, to w sytuacji, w której nie jest możliwe wydanie europejskiego nakazu zapłaty, należy postąpić analogicznie do sytuacji, w której nie ma podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, a nie dopuszczać możliwość skorzystania z kolejnego przyspieszonego postępowania odrębnego⁴⁶. Podkreślić też należy, że z istoty i natury analizowanego postępowania, w którym ustawodawca wyłączył możliwość rozpoznania sprawy w postępowaniu upominawczym, wynika iż roszczenie powoda nie może być dochodzone nie tylko w zwykłym postępowaniu upominawczym, ale także w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Jedynie dodatkowo można skonstatować, że wydaje się to być oczywiste wobec fakultatywnego charakteru tego postępowania, wskutek czego jego uruchomienie zależne jest od woli powoda, a nie sądu.

W świetle powyższego, niewątpliwie natomiast może dojść do rozpoznania sprawy w zwykłym postępowaniu procesowym.

Z kolei w przypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty, nakaz ten traci moc (art. 505¹⁹ § 1 KPC), a dalsze postępowanie będzie się odbywało przed właściwymi sądami w państwie członkowskim wydania, chyba że powód wyraźnie zażądał w takim przypadku zakończenia postępowania (art.17 ust. 1 zd. 1 rozporządzenia nr 1896/2006)⁴⁷.

---

⁴⁶ Weitz K., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. II, red. T. Ereciński, Warszawa 2009, s. 838, por. też uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 949 VI kadencji, s. 41–42.

⁴⁷ Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie C-144/12 *Goldbet Sportwetten GmbH v. Massimo Sperindeo* (<http://curia.europa.eu/>) nie można uznać, że postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty oraz toczące się po jego zakończeniu krajowe postępowanie cywilne stanowią w rzeczywistości jedno i to samo postępowanie. Taka wykładnia byłaby trudna do pogodzenia z okolicznością, że pierwsze z tych postępowań przebiega w oparciu o przepisy rozporządzenia nr 1896/2006, podczas gdy drugie, co wynika z art. 17 ust.1 tego rozporządzenia, odbywa się zgodnie z przepisami regulującymi Krajowe postępowanie cywilne. W konsekwencji, wniesienie sprzeciwu od europejskiego nakazu formalnie kończy

Ewentualne, dalsze postępowanie będzie się odbywało zgodnie z zasadami:

- a) europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń zgodnie z rozporządzeniem nr 861/2007, jeżeli ma ono zastosowanie w sprawie;

lub

- b) właściwego krajowego prawa postępowania cywilnego (art. 17 ust. 1 zd. 2 rozporządzenia nr 1896/2006).

Jeżeli jednak powód nie wskaże, które z wyżej wymienionych postępowań ma być stosowane do rozpoznania jego roszczenia w postępowaniu mającym się toczyć wskutek wniesienia sprzeciwu lub gdy powód wnioskował o zastosowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń według rozporządzenia nr 861/2007, a jego roszczenie nie będzie objęte zakresem tego rozporządzenia, to postępowanie będzie przekazane do właściwego krajowego postępowania cywilnego, chyba że powód wyraźnie zażądał, aby nie dokonywać takiego przekazania (art. 17 ust. 2 rozporządzenia nr 1896/2007).

Przekazanie sprawy do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń lub do innego postępowania cywilnego właściwego według prawa krajowego, podlega prawu państwa członkowskiego wydania, to znaczy prawu krajowemu tego państwa (art. 17 ust. 4 rozporządzenia nr 1896/2007). Podkreślić przy tym należy, że skutek powoływanej już zmiany rozporządzenia nr 1896/2006, przepis art. 17 tego rozporządzenia nie posługuje się aktualnie terminem „zwykłe postępowanie cywilne”, bowiem w to miejsce wprowadzono formułę „właściwe krajowe postępowanie cywilne”.

Regulując przejście na prawo krajowe w przypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty, polski kodeks postępowania cywilnego również przewiduje, że w takim przypadku

---

postępowanie o wydanie europejskiego nakazu zapłaty, w związku z czym postępowanie to i następujące po nim, krajowe postępowanie cywilne stanowią formalnie oddzielne postępowania.

sąd rozpoznaje sprawę we właściwym trybie, a w przypadkach wskazanych w ustawie, według przepisów o postępowaniach odrębnych, z wyłączeniem jednak przepisów o postępowaniu nakazowym i upominawczym (art. 505¹⁹ § 1 KPC), przy czym wcześniejsze uwagi dotyczące skierowania sprawy przez sąd do trybu postępowania nieprocesowego, fakultatywnego elektronicznego postępowania upominawczego oraz obligatoryjnego postępowania uproszczonego, odnoszą się także do tego przypadku.

We wskazanej sytuacji niewątpliwie natomiast może dojść do rozpoznania sprawy w nowym, formalnie oddzielnym postępowaniu⁴⁸, które prowadzone będzie przez sąd w postępowaniu zwykłym, w trybie procesu cywilnego.

V. WNIOSKI KOŃCOWE

Na podsumowanie dotychczasowych rozważań, warto przywołać zasadnicze tezy poczynionych ustaleń:

- 1) europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest alternatywą dla istniejących postępowań przewidzianych w prawie państw członkowskich;
- 2) postępowanie to ma charakter fakultatywny, ponieważ powód decyduje czy z tego postępowania skorzysta, wyrażając swą wolę poprzez wniesienie pozwu na specjalnym formularzu.;
- 3) europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń można zaliczyć do postępowań uproszczonych i przyspieszonych, ponieważ przebieg tego postępowania, a zwłaszcza możliwość rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, wskazuje na wspólne cechy z tą grupą postępowań odrębnych;

---

⁴⁸ Por. przypis 47.

- 4) cechą odróżniającą europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń od innych postępowań odrębnych (za wyjątkiem europejskiego postępowania nakazowego) jest transgraniczny charakter sprawy;
- 5) jeśli powód dokona wyboru europejskiego postępowania w sprawie roszczeń drobnych, to postępowanie to będzie miało charakter wyłącznie właściwy;
- 6) w kodeksie postępowania cywilnego istnieje zakaz łączenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń z postępowaniem nakazowym, co dotyczy postępowania przed sądami obu instancji;
- 7) jeśli powód wybierze dla dochodzenia swego roszczenia europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, to skierowanie postępowania na drogę zwykłego postępowania upominawczego jest wyłączone;
- 8) w przypadku, gdy dochodzenie roszczenia następuje w postępowaniu upominawczym, to w razie stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, po skutecznym wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty lub po uchyleniu nakazu zapłaty z urzędu, nie jest dopuszczalne dalsze prowadzenie procesu przy zastosowaniu przepisów o europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń;
- 9) w przypadku, gdy powód dokona wyboru drogi elektronicznego postępowania upominawczego, natomiast w jego toku dojdzie do stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, albo sąd z urzędu uchyli nakaz zapłaty lub też dojdzie do skutecznego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, nie jest dopuszczalne następcze zastosowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- 10) jeśli powód wybrał europejskie postępowanie nakazowe, to wówczas postępowanie to jest wyłącznie właściwe;
- 11) unormowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wyraźnie wskazuje, że postępowanie to

jest autonomiczne względem pozostałych postępowań odrębnych.

1. Goździaszek Ł., Europejskie postępowanie w spawach drobnych roszczeń, MoP 2009, nr 9, s. 471.
2. Zob. Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 11 i n.
3. Miszewski M., Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza, Warszawa/Łódź 1946, s. 245.
4. Broniewicz W. wskazuje, że proporcje spraw rozpoznawanych w postępowaniu zwykłym i postępowaniach odrębnych uległy odwróceniu, por. Broniewicz W. (aktualizacja Kunicki I.) [w:] Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2016, s. 352.
5. Szerzej na temat różnego rozumienia pojęcia „postępowanie odrębne” Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 694 i n. wraz z powołaną tam literaturą.
6. Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, t. I Warszawa 2012, s. 175.
7. Miszewski W., Proces cywilny w zarysie. Część pierwsza, Warszawa/Łódź 1946, s. 149.
8. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga- Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 1.
9. Jodłowski J. (aktualizacja Lapierre J., a następnie Weitz K.) [w:] Postępowanie cywilne, Jodłowski J., Resich Z., Lapierre J., Misiuk-Jodłowska T., Weitz K., Warszawa 2007, s. 41.
10. Siedlecki W. [w:] Jodłowski J., Siedlecki W., Postępowanie cywilne. Część ogólna, Warszawa 1958, s. 34.

11. Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 700.
12. Bodio J., [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, red. Jakubecki A., Kraków 2005, s. 52.
13. Gudowski J., [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. I, Warszawa 2012, s. 175.
14. Osowska-Grzelak M., Wzajemna relacja postępowań odrębnych występujących w procesie cywilnym w ujęciu ogólnym – cz. I, MoP 2008, nr 13, s. 694 i n.
15. Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 16.
16. Broniewicz W. (aktualizacja Kunicki I.) [w:] Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2016, s. 352 i n.
17. Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 16;
18. Bodio J. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, red. Jakubecki A., Kraków 2005, s. 52;
19. Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. I, Warszawa 2012, s. 175.
20. Manowska M., Postępowania odrębne w procesie cywilnym, Warszawa 2010, s. 11; por. też Postępowanie nakazowe i upominawcze, Warszawa 2001, s. 9 i n.
21. Siedlecki W., Postępowanie cywilne. Zarys wykładu, Warszawa 1977, s. 16.
22. Gudowski J. [w:] Ereciński T., Jędrzejewska M., Gudowski J., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze, t. I Warszawa 2012, s. 176.
23. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga- Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 1.

24. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 10.
25. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda, w: Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 8.
26. Elektroniczne postępowanie upominawcze zostało wprowadzone ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156) z mocą obowiązującą od 1.01.2010 r.
27. Lapiere J. (aktualizacja Weitz K.) [w:] Postępowanie cywilne Jodłowski J., Resich Z, Lapiere J., Misiuk-Jodłowska M., Weitz K., Warszawa 2007, s. 372.
28. Zieliński A., Uprzywilejowanie niektórych rodzajów roszczeń w postępowaniu cywilnym [w:] Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha, Warszawa 1985, s. 310 oraz 312 i n.;
29. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 8 i n.
30. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga-Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 9.
31. Ereciński T., Postępowania odrębne de lege lata i de lege ferenda [w:] Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych, Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego

- Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin-Niechorze 28-30.9.2007 r., Dolecki H., Flaga- Gieruszyńska K., Warszawa 2009, s. 11.
32. Ustawa o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 5 grudnia 2008 r., Dz. U. nr 234, poz. 1571.
  33. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 199 z 31 lipca 2007, s.1, dalej zwane rozporządzeniem nr 861/2007.
  34. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 341 z 24 grudnia 2015, s. 1., dalej zwane rozporządzeniem nr 2015/2421.
  35. Harast-Sidorowska A., komentarz do art. 505²¹ KPC [w:] Kodeks postępowania cywilnego, Tom I, Komentarz do art. 1-729, 2. Wydanie 2., red. Góra-Błaszczkowska A., Warszawa 2016, s. 1528-1529.
  36. Cieślak S., System postępowań przyspieszonych w procesie cywilnym po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzanych w życie w latach 2008-2010 [w:] Aurea praxis, aurea theoria: księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, red. Gudowski J., Weitz K., T. 1, Warszawa 2011, s. 87-107.
  37. C-144/12 *Goldbet Sportwetten GmbH v. Massimo Sperindeo* (<http://curia.europa.eu/>).